

Tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2021, sosiaali- ja terveyslautakunta

Sosiaali- ja terveyslautakunta 02.03.2022 § 43
217/02.06.01.03/2022

Valmistelija

Vt sosiaali- ja terveystalouden johtaja Anneli Pahta, anneli.pahta@salo.fi, 02 778 6000, terveystalouden johtaja petri.salo, petri.h.salo@salo.fi, 02 772 3650, vanhustalouden johtaja Salla Lindegren, salla.lindegren@salo.fi, 02 772 6557, sosiaalitilintalouden johtaja Eeva Purhonen, eeva.purhonen@salo.fi, 02 778 3000

Kuntalain 68 §:n mukaan kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka on saatettava valtuuston käsiteltäväksi tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Kuntalain 69 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Lautakunnat antavat toimintakertomukset kaupunginhallitukselle. Toimintakertomuksessa tulee esittää kehityskatsaus ja olennaiset tapahtumat palvelualueittain. Lisäksi lautakunnan on annettava valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden seurantaraportti (tulokortti) vuodelta 2021.

Toimintakertomus sisältää vuoden 2021 talouden toteuttamisvertailun eli tuloslaskelman. Toimintakertomukseen sisältyy tietojen keruu palvelualueiden vuoden 2021 toimintatietokortteihin, lisäksi kerätään palvelualueilla keskeisimpiä vuoden 2010 tilastotietoja, jotka liitetään samaan julkaisuun tilinpäätöksen kanssa.

Sosiaali- ja terveystalouden vuoden 2021 palvelualue / tuloyksikkötasoiset toimintakertomukset, tuloslaskelmat sekä toimintatietokortit ovat esityslistan liitteenä.

Kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja sosiaali ja terveystalousten tulokorteissa on vuoden 2021 sosiaali- ja terveyslautakunnan vastualueelle asetetut tavoitteet ja niihin annetut vastaukset.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan talousarvion sitovuustaso on sosiaali- ja terveystalousten tuloslaskelman toimintakate.

Talousarvion sitovuustasolla tuloslaskelman toimintakate vuoden 2021 sosiaali- ja terveystalouden talousarvio alittui -7 643 401 euroa. Toimintatuottoja toteutui -7 879 825 euroa talousarviovarausta enemmän. Toimintakuluja lautakuntatasolla toisaalta toteutui 236 424 euroa ennakoitua enemmän.

Kaupunginhallitus toimittaa kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi kaupunkitason selvityksen vuoden 2021 tilinpäätökseen liittyvistä talousarvioylytyksistä ja kaupunginvaltuusto myöntää kokouksessaan ylitysoikeudet.

Sosiaali- ja terveystalousten talousarvio alittui sitovuustasolla sosiaali- ja terveyslautakunta toimintakate. Talousarvion toteumaan toimintavuoden aikana vaikutti merkittävästi covid-19 pandemian aiheuttamat

ennakoimattomat toimintakulut sekä toisaalta myös valtion maksamat kustannuskorvaukset.

Toimintatuottoja toteutui n. 7,8 milj. euroa talousarviovarausta enemmän. Vuoden 2021 talousarviossa ei huomioitu valtion maksamia covid-19 kustannuskorvauksia. Salon kaupungin sosiaali- ja terveystalouden covid-19 kustannuskorvaukset olivat vuoden 2021 osalta n. 7 milj. euroa. Epidemiasta huolimatta myös asiakasmaksutuottoja toteutui jonkin verran ennakoitua enemmän. Terveystalouden lääkärin vastaanoton maksutuotot toteutuivat talousarvion mukaisina ja kasvua edellisvuoteen kertyi n. 100 000 euroa. Vanhustalouden toimintatuottojen kohdalla sotilasvammalain mukaiset korvaukset laskivat merkittävästi ja tästä syystä palvelualueen kokonaistuottoja kertyi n. 1,8 milj. euroa viime vuotta vähemmän. Kotihoidon asiakasmaksutuottoja kirjattiin eri tilille kuin viime vuonna, kokonaisuudessaan asiakasmaksutuotot edellisvuoden tasolla.

Toimintakuluja sosiaali- ja terveystalouden palvelualueilla kertyi talousarviovuoden aikana selvästi edellisvuotta enemmän, toisaalta kasvu oli ennakoitua ja toteuma noudatti talousarvion raameja. Sosiaali- ja terveystalouden toimintakulujen kasvu vuoden 2021 aikana oli 12,3 milj. euroa. Henkilöstökulut kasvoivat 3,4 milj. euroa ja palvelujen ostot 8,6 milj. euroa.

Terveystalouden talousarvio alittui (covid-19 korvaukset). Toimintakuluja kertyi n. 7 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Henkilöstökuluissa kasvua 1,2 milj. euroa, palvelujen ostoissa 5 milj. euroa ja aineissa/tarvikkeissa kasvu 0,4 milj. euroa. Terveystalouden talousarvion toteumassa näkyvät selkeimmin koronan aiheuttamat lisäkustannukset ja toisaalta valtion maksamat avustukset on kirjattu terveystalouden vastualueelle toimintatuottoihin.

Terveystalouden kustannuskertymää vuoden 2021 osalta voidaan pitää ennakoitua maltillisempänä. Koronatoimia on tehty laajasti ja niiden vaikutus perustalouden tuottamiseen on kiistanalainen. Rokotus/jäljitys toimia on pyritty tekemään pääosin oman työvoiman voimin ja työvoiman vuokraukseen on tukeuduttu vain poikkeustilanteissa. Toiminnalla on ollut vaikutusta henkilöstökulujen suhteelliseen maltilliseen kasvuun. Samalla on väistämättä syntynyt hoitovelkaa, joka vaikuttaa tulevien vuosien toimintaan. Palvelujen ostoissa näkyy erikoissairaanhoidon palvelujen ostojen kasvu 3 milj. euroa sekä koronasta aiheutuvien laboratoriopalvelujen ostojen kasvu 1,5 milj. euroa. Aineiden ja tarvikkeiden kustannuskasvu perustuu suoraan koronan aiheuttamiin tarvehankintoihin.

Vanhustalouden vuoden 2021 talousarvio alittui, mutta toimintakulut kasvoivat 1,8 milj. euroa edellisvuodesta. Henkilöstökulut kasvoivat 1,3 milj. euroa ja palvelujen ostot kirjanpidon mukaan 1,4 milj. euroa. Palvelujen ostoissa 1 milj. euron lisäys selittyy palvelusetelien kirjaamiskohdan muutoksella. Aiemmin palvelusetelikulut kirjattiin avustuksiin ja nyt 1.1.2021 alkaen palvelujen ostoihin. Muutos näkyy vastaavasti avustusten kohdalla niiden vähentymisenä. Henkilöstökulujen kasvu selittyy pitkälle lakiin perustuvilla hoitajamitoitusmääräyksillä. Palvelualueella palvelujen kysyntä on jatkuvassa kasvussa, ja jotta kasvaneeseen kysyntään kyetään vastaamaan, tarvitaan lisää henkilökuntaa ja tämä aiheuttaa väistämättä myös lisäkuluja. Tätä taustaa vasten palvelualueen kustannuskasvu on varsin maltillinen.

Sosiaalitoimen palvelujen vuoden 2021 talousarvio ylittyi n. 900 000 euroa ja toimintakulut kasvoivat n. 3,1 milj. euroa vuodesta 2020. Henkilöstökuluissa kasvua 0,8 milj. euroa ja palvelujen ostoissa 2,2 milj.

euroa. Palvelujen ostojen kasvu keskittyy pääosin vammaissosiaalityön palveluihin. Sosiaalityön palveluissa huomioitavaa on, että aikuissosiaalityön vastualueen kulut kasvoivat vain n. 100 000 euroa ja perhesosiaalityön n. 500 000 euroa. Varsinkin perhesosiaalityön kohdalla aiempien vuosien jyrkkä kasvutrendi on taittunut ja kulukasvu loiventunut. Perhesosiaalityön henkilöstökuluissa kasvua 200 000 euroa, palvelujen ostoissa 100 000 euroa ja muissa kuluissa 200 000 euroa.

Sosiaalityön palvelujen kustannusten kasvu keskittyy pääosin vammaissosiaalityön vastuualueelle. Vastualueen toimintakulut kasvoivat vuonna 2021 yhteensä 2,5 milj. euroa. Kasvuprosentti on yli 11 ja kohdistuu suurelta osin palvelujen ostoihin. Palvelujen ostojen kasvu 2 milj. euroa.

Terveyspalvelut

Terveyspalvelut on onnistunut tuottamaan kuntalaisille lainsäädännön edellyttämät, väestön tarpeen mukaiset, ennaltaehkäisevät ja korjaavat terveyspalvelut hoitotakuun asettamia määräaikoja noudattaen. Näin vallitsevasta Covid-19 pandemiatilanteesta sekä väestön ikääntymisen johdosta tapahtuvasta palvelutarpeiden lisääntymisestä huolimatta.

Vuoden 2021 aikana terveysasemaverkko on säilynyt ennallaan ja palvelut on tuotettu lähipalveluina vuoden 2020 tasoisesti. Työterveyshuolto on siirretty liikkeenluovutuksella Länsirannikon työterveyshuolto Oy:lle kesken vuoden 2021.

Henkilöstön rekrytoinneissa on ollut merkittäviä haasteita painottuen syksyyn ja loppuvuoteen 2021. Rekrytointia on pyritty tehostamaan rekrytointikampanjoilla sekä yhteistyössä Tyks Salon sairaalan kanssa. Lisäksi lääkärien rekrytoinnissa on käytetty ulkopuolista rekrytointipalvelua. Valtakunnallisen hoitotakuurajan lähestyessä palveluita on hankittu myös ulkopuolisilta palvelutuottajilta, muun muassa suun terveydenhuollon sekä terveystieteiden sairaalan osalta.

Kuntalaisten kuulemista ja osallistamista palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä on pystytty edistämään rajallisesti. Sähköisiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelukanavia on ylläpidetty ja lisätty läpi vuoden 2021. Uusien sähköisten palvelukanavien käyttöönotto on hidastunut osittain teknisten haasteiden vuoksi.

Salon kaupunki on ollut aktiivinen toimija SOTE-uudistuksen valmistelussa. Osallistuimme valmistelutyöhön sekä alueellisten kehityshankkeiden toteutuskumppanina että Varsinais-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelman teematyöryhmien valmistelun kautta.

Terveyspalvelut on osallistunut aktiivisesti Salon sairaala 2023 -hankkeen toiminnalliseen suunnitteluun vuoden 2021 aikana. Sosiaali- ja terveysministeriö ei antanut joulukuussa 2021 ratkaisua rakentamista koskevaan poikkeuslupahakemukseen, vaan rakennushankkeen arviointi ja toteutus ohjattiin tulevan Varsinais-Suomen hyvinvointialueen investointisuunnitelman kautta edistettäväksi. Tämän seurauksena rakennushankkeen toteutus viivästyy arviolta vähintään kuusi kuukautta.

Vanhuspalvelut

Vanhuspalveluissa vuodelle 2021 asetetut toiminnalliset tavoitteet saavutettiin pääsääntöisesti. Palvelurakennetta on Salossa tietoisesti muutettu kotona asumisen suuntaan. Lähiesimiesten täysivaltaistaminen

toteutui 1.2.2021. Henkilöstön saatavuus vaikeutui merkittävästi kesän alussa ja vaikea henkilöstötilanne jatkui koko loppuvuoden.

Palveluohjaus tapahtuu keskitetysti koko kaupungin alueella. Asiantuntija-apuna vanhuspalveluissa toimii muistikoordinaattori. Kuntouttava arviointijakso (ARVI) oli vanhuspalveluiden palveluohjauksen, kotihoidon ja kotikuntoutuksen yhteinen kehittämiskohde vuonna 2021.

Kotihoidon asiakasmäärä kasvoi selvästi toimintavuoden aikana. Kevään ja kesän vaikean henkilöstötilanteen takia varahenkilöstön käyttöä jouduttiin kohdentamaan kotihoidon tiimien pitkäaikaisiin henkilöstövajeisiin mikä vaikutti heikentävästi varahenkilöstön käyttöön muihin akuutteihin poissaoloihin. Kotihoidossa otettiin käyttöön säännöllisen kotihoidon palveluseteli uutena palvelumuotona. Palveluseteli-palveluntuottajia ilmoittautui vain yksi ja palveluseteliä käytti vain muutama keskusta-alueen asiakas, joten uusi palvelumuoto ei vastannut ensimmäisenä vuonna suunniteltua tarkoitusta.

Avaimetonta kulunhallintaa laajennettiin vuoden 2021 aikana koko Salon alueelle, kun Perniön ja Halikon alueille asennettiin avaimettomat ovenavauslaitteet. Loppuvuodesta valmistauduttiin kotihoidon lääkejaon muuttamiseen koneelliseen annosjakeluun kevään 2022 aikana.

Ympäri vuorokautisen hoidon paikkamäärä on odotusajat huomioon ottaen ollut tähän saakka palvelualueen näkökulmasta riittävä. Palveluntarve tulee kuitenkin lisääntymään merkittävästi tulevaisuudessa. Suurin haaste on henkilöstön saatavuus, mikä vaikeutui kaikissa yksiköissä. Etenkin sijaisten rekrytointi kulutti huomattavasti lähiesihenkilöiden työaika. Erityisen vaikeana työntekijätilanne näyttäytyi Hintan hoivakodissa, jossa jouduttiin keväällä vähentämään asiakaspaikkoja. Vuoden lopussa asiakaspaikkoja on ollut täyttämättä 12. Erityisesti kesäaikana jouduttiin käyttämään paljon kouluttamatonta henkilökuntaa. Pysyvää henkilöstövajetta on jouduttu paikkaamaan varahenkilöstön avulla.

Uutena ammattiryhmänä ympärivuorokautisessa hoidossa aloittivat hoiva-avustajat, joita koulutetaan oppisopimuksella yhteistyössä ammattiopiston kanssa. Lisäksi aloitettiin ihmislähtöinen valmentaja valmennus, jossa tavoitteena on ihmislähtöisten kulttuurin ja toimintatapojen omaksuminen kaikissa yksiköissä. Kysymyksessä on pitkäkestoinen, useita vuosia kestävä kehittämishanke.

Vanhuspalvelut on rakentanut vuodesta 2009 alkaen laatujärjestelmää Sosiaali- ja terveystieteiden laatuohjelman, Social and Health Quality Servicen (SHQS) mukaisesti.

Sosiaalipalvelut

Organisaatiouudistus saatiin päätökseen vuoden 2021 alussa, jolloin aikuisten palveluihin perustettiin aikuissosiaalityön päällikön virka. Asiakasosallisuutta on kyetty vahvistamaan osassa palveluiden kehittämistä paremmin ja joissain työ on jäänyt vähemmälle koronan ja henkilöstön vaihtumisen aiheuttamien haasteiden takia. Kirjaamisvalmennusta on toteutettu suunnitellusti ja Kanta I -vaihe on saatu päätökseen. Yksityisten sosiaalipalveluiden valvontaa toteutetaan valvontasuunnitelman mukaisesti, mutta resurssia tähän työhön ei ole riittävästi.

Perheoikeudellinen yksikkö ja virka-ajan ulkopuolisella toiminut sosiaalipäivystys toimivat Turun kaupungin hallinnoimina maakunnallisina palveluina. Vuoden aikana valmisteltiin myös virka-aikaisen sosiaalipäivystyksen siirtymistä maakunnalliseen yksikköön, mutta asian

pilotointi siirtyi vuodelle 2022. Niin sanotun nostoavun siirtyminen pois vartijataustaiselta palveluntuottajalta sekä poliisin virka-avun laskutukset lisäsivät sosiaalipäivystyksen kustannuksia.

Lasten ja perheiden sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden ja lastensuojelun asiakasmäärät ovat nousseet vuoden 2021 aikana. Palvelutarpeen kasvu yhdistettynä henkilöstön rekrytointivaikeuksiin on johtanut ostopalvelumäärärahojen ennakoitua suurempaan käyttöön.

Perheiden palveluiden systeemisen ajattelun ja toimintatavan vakiinnuttaminen on edennyt, ja lähes kaikissa tiimeissä on pystytty keräämään myös asiakaspalautetta ennakkosuunnitelmien mukaisesti. Myös tiimien yhdyspintatyötä on pystytty edistämään erilaisten asiakasyhteistyöhön liittyvien ratkaisujen kehittämisen kautta. Sosiaalisen kuntoutuksen Soolo-ryhmän lisäksi yhteistyöryhmä A-klinikan kanssa vakiintui lopullisesti osaksi viikoittaista toimintaa.

Vuoden aikana valmistui uusi Lasten nuorten ja perheiden hyvinvointisuunnitelma, jonka tavoitteena on edetä Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisesti.

Esittelijä	Vt. Sosiaali- ja terveystalouden johtaja
Päätösehdotus	Sosiaali- ja terveystaloutta päättää hyväksyä liitteen mukaiset toimialan toimintakertomukset ja tilinpäätöksen vuodelta 2021 ja esittää ne edelleen kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.
Päätös	<p>Merkittiin, että tämän asian osalta kokouksessa oli asiantuntijana Janne Katajamäki.</p> <p>Todettiin, että lautakunnan jäsenille on toimitettu esityslistan julkaisun jälkeen päivitetty toimialojen toimintakertomukset sekä tilinpäätös vuodelta 2021. Pöytäkirjan oheismateriaaliksi liitetään toimialojen toimintakertomukset sekä liitteeksi liitetään tilinpäätös vuodelta 2021.</p> <p>Sosiaali- ja terveystaloutta hyväksyi päivitetyn tilinpäätöksen vuodelta 2021 sekä toimintakertomukset ja esittää ne edelleen kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.</p> <p>Merkittiin, että Katajamäki poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen klo 18.03.</p>
Tiedoksianto	Talouspalvelut